

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pretiosae Occvpationes Morientivm In Societate Iesv

Nádasi, János

Romae, 1657

Cap. XXII. De Patre spirituali, de fidelibus amicis, de morte Io: Bechmans.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45415

completorium, vel psalmos aliquos, aut versus ad id selectos, vel alia id genus legi optent. quam in rem suppeditabo quædam capite ultimo.

C A P V T X X I I.

Pater spiritualis, & fideles ad mortem usq; amici, sunt pretiosa ægri occupatio, & adiumentum. id quod etiam in Ioannis Berchmanni morte elucet.

IN Suprema illa necessitate maximè probatur charitatis vera germanitas. Cùm enim tunc nobis, & memoria deficiat eorum quæ legimus, alijsq; aliquando suggestimus, aut scripsimus; & intellectus acies in affecto corpore obtundatur, adeòq; ipsa etiam voluntas reddatur segnior; succedant verò ingrata quædam tædia, dolores, fessus, & ad nihil seriò attentus animus; contra valentissimos tunc & ferocissimos dæmonis, hostis eà in acie diuturni, expertissimi, & sæpè victoris, insultus; contra illas mentis nostræ tenebras, & fastidia, necesse est, vt spiritualis Pater, vel alius amicus ad id valdè idoneus, abundè suppleat, & ea suggerat, quæ temporis illius adeò periculosi, vel pretiosi articulo primùm necessaria, deinde vtilia & idonea sunt; vt quemadmodum iuratus eterne salu-

salutis nostræ aduersarius nihil eorum omit-
tit, quæ nos perdere, aut nobis periculum
creare possunt; ita Pater spiritualis, & amici
fideles, nihil eorum omitti patiantur, quæ au-
xilium esse possunt in illo tempore, in quo error
quiuis periculosus est. Verè de illis dici po-
test quod de SS. Ioanne & Paulo MM. dicit
Ecclesia: *Lingua eorum claves celi factæ sunt.*

In 2. vesp.
antiph. ad
Magnif.

2 Et necessitatis nostræ, quantumcunq;
innocentes ac sancti habeamur, aut simus, &
fidelium amicorum in illo necessitatis puncto
assistentium, & sancti per omnia ad mortem,
apparatus imago est *Ioanni Berchmanni* mors,
quam & ex vita, & ex eorum qui adfuere nar-
ratione describo. Num satis ad obeundam
mortem sibi paratus & compositus videre-
tur, interrogatus; dixit, se quidem, morti li-
benter Exercitiorum dies aliquot præmissu-
rum: at si id non liceret, libenter etiam absq;
his migraturum.

13. Aug.
1621.

Exercitia
præparant
ad mortem.

3 Ad accipiendum Sanctum menstruum
ultimum euocato, illa Christi obrigit sen-
tentia: *Videte, vigilate, & orate: nescitis enim*
quando tempus sit. Penetrauit ea vox, & læti-
ominis instar fuit Ioanni, felici diuinatione
se iam euocandum à Deo pluribus, non
sine tenerà lætitiæ significatione, narranti. Et
verò ipso *S. Mariæ Maioris ad Nives* die, Ioan-
nes iam initia morbi sensit; & se lectulo dedit
7. Augusti, medico imperante. Porrectum for-

Marci 13.
v. 33.

5. Augusti.

tè

Gratiæ
agendæ
post phar-
macum.

Colloquia
non nisi
spiritualia
tunc maxi-
mè habenda.

B.V. amat
Societatem.

Aegri vanâ
vitæ
spe non
lactandi.

tè pharmacum generosè ac obedienter ex-
hausit; & Patri Cornelio à Lapide dixit, vt
consuetam à refectione surgentium precandæ
formulam agendis *Deo* gratijs pronuntiaret.
Quà peractâ, piè cum eodem de diuinis col-
locutus, illo dicente: *Iesus meus, amor meus &*
omnia; hilarescens Ioannes: *Ita, ita*, inquit, *Iesus*
centrum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in
æternum. Cum alio de B. Stanislai morte, de
S. Laurentij igne, de B. V. locutus, dixit, admi-
randa esse illa, quæ *Deus* per Beatiss. V. Socie-
tati contulit; & se collegisse multa de mater-
nis verè B. V. in Societatem fauoribus, quæ
olim typis destinauerit, si absolui possent.

4 Dicenti valetudinario; videri sibi, è re
fore, si manè Sacrà Eucharistiâ reficeretur. An
Eucharistiam pro viatico sumendam suade-
ret, interrogauit Ioannes: & illo affirmante,
cùm se tenuem de vitâ producendâ spem su-
peresse videre diceret; Ioannes exerto cordis
gaudio, explicatissimâ tenerimaq; hilaritatis
ex intimo se superfundentis vbertate, valetu-
dinarij mortem nunciantis collo se se exulta-
bundus circumdedit; & arctissimo suauissimoq;
amplexu quantâ quantâ poterat lætitiæ dul-
cioris significatione testatus est, quàm charû,
quàm expectatum, quàm plenum deliciarum
nuncium accepisset. Quæ sancta, & simplex, ac
sincera Ioannis exultatio, & gestus præter so-
litum tener, valetudinario altas & vberes læ-
chry-

chrymas exciuit, adeò vt singultientem, & superfusis lachrymis repentè impeditam vocem in verba formare non posset. Quem suaviter solatus Ioannes; Eia hilariter, ait, frater mi; præparemus nos: hoc enim nuncio nihil mihi melius, lætius nihil potuit accidere.

5 Tum prehensò manu auidà Crucifixo, dicebat: *Domine mi! Tu scis, quòd tu sis mihi, quicquid possedi, quidquid possideo in hac vita. Quare, Domine mi Iesu, ne me deseras.* Et plura dixit, quibus cor Iesu tenerum pulcherrimè laceſſebat, & suum in erumpentes ignes propè vltimos explicabat. Diuinis allocutionibus cum Deo recreari se dicens, Fratri vt pauca scriberet rogato ſchedam Italicè in hæc verba dictavit:

In Iesu omnes diuitiæ, deliciae, lactiæ.

6 Peto veniam à meo dulcissimo Patre Generali: & doleo me adeò indignum Societatis filium extitisse. Gratias etiam ago meæ dulcissimæ Matri, Societati Iesu, pro grandibus beneficijs indignissimo mihi factis. Gratias P. Rectori, & meis Magistris, Patri Francisco Piccolomini, P. Tarquinio Galucci, P. Horatio Grassi, pro omnibus impensis mihi laboribus. Gratias P. Ministro, & fratribus meis in morbo curatoribus; pro grandi erga me amoris affectu. Gratias illis omnibus, qui me in modico hoc meo morbo inuiserunt. Cupe-
rem culcitram humi sterni pro tempore Communionis meæ; & vt fratres noui collegæ tum

Gratus animus erga omnes exhibendus.

Humilicæ

A a

adesse

adesse dignentur. Cùm nec è longinquo, nec è propinquo possim amplecti charos meos Patres, & fratres, precor P. Rectorem, vt id fieri velit, iuxta modum Societatis. Vellem mori in veste Societatis. Hæc ille dictata Patri Rectori porrigi postulauit.

7 Diu cum Rectore de migrantis animæ suæ statu, & ijs, quæ illi articulo conducere posse viderentur collocutus, iterùmq; peccata confessus, interrogauit Rectorem, num è præsentis re esse censeret nouà confessione totam in Societate actam vitam in Sacramento relegere; & negantis, acquieuit. Inde porrectum schedium, Rector vbi legit, annuit omnibus lubens.

8 Adfuit postea cum viatico Rector, & recentiores collegiales, ac alij comites Sacramenti. Ioannes verò sublatus in genua, inter brachia Sociorum, vbi confessionis formula pronunciata est, stante iam, & iam viaticum porrecturo Patre, latinè ex improuisò :
Viaticum. *Protestor, inquit, hic esse verum Filium Dei Patris Omnipotentis, & Beatissima semper Virginis. Protestor me velle viuere, & mori verum filium Sanctæ Matris Ecclesie Catholica Apostolica Romana. Protestor velle me viuere, & mori verum filium Beata Mariæ Virginis. Protestor me velle viuere & mori verum filium Societatis. Tum Eucharistiam illi Angelicà quadam compositione Deum suum expectanti porrigens Pater,*

Pater, dixit: *Accipe, frater, viaticum Corporis D. N. Iesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducatur in vitam eternam. Amen.* Ibi dolorem aliorum non narro, in Ioannem solum intentus; vt ex eo legam præcepta feliciter moriendi.

9 Extremæ Vnctionis Sacramentum ministranti Sacerdoti, cum alij præ lachrymis non integrè responderent ad preces, Ioannes iunctis manibus, fixis cælo oculis, ex integro respondit.

Extrema
vnctio ma-
turè peten-
da.

10 Inde potestate acceptà, communi Societatis sese accusandi modo, *suam*, vt recepta phrasis ait, *culpam dixit*. Ita domestici quotannis non semel, ita ferè in locum alium profecturi solent. Num verò quid pro solatio suo vellet, interrogatus; in aurem Rectori dixit, in illius se potestate relinquere vt id diceret, vel taceret: cæterum sibi morienti hoc summo esse, solidissimoq; solatio, quòd toto eo, quo in Societate vixisset tempore, nunquam se vllò, etiam veniali, peccato, voluntate, vt aiunt, deliberatà conscientiam contemerasse meminerit; neq; vllam regularū, vel datorum à Superioribus decretorū, quod quidem sciret, fuisse transgressum. Visum ita Rectori perspectam Ioannis virtutem habenti, pertinere ad exemplum, foreq; citra vanæ gloriæ periculum, si id præsentibus ediceret.

Petenda &
venia ab
omnibus.

11 Eos, qui aderant amplexu ultimo accipere illi concessum. Inter amplexus, innocenter, ac simpliciter plura multis suggestit documenta virtutis; et, quasi legatus ad cælum, supplices illorum preces, velut libellos, se eò, quò destinarentur perlaturum, recipiebat.

12 P. Piccolomineo sibi assistenti dixit: Pater Rector luctatur pro me, vt Iacob. Et aliàs: Pater Rector mouet mihi bellum; sed non vincet. Timeo ne P. Rector se opponat voluntati Domini. Et verò factus est Rector, se tunc pro illo in vita retinendo apud diuinam pietatem seriò instituisse.

13 Medicus à visitato Ioanne digressus, illachrymatus illi Ioannis mortem alacriter opperientis hilaritati: *Iste, inquit, est alter Beatus Aloysius. O beati vos, qui adeò incundè parati ac dispositi estis ad moriendum! hac felicitas quædam est, quam ubiq; reperire non est.* A Mutio Vitellesco Generali Societatis visitatus veniam petijt, et Benedictionem.

Benedictio
à Superio-
re peten-
da.

Somni sup-
plementū,
iaculato-
riæ orac-

14 Cùm verò restaurandis viribus pretiosa quædam sibi à medicis dari videret; Meus, inquit, hic morbus pretiosus est. ideòq; religioni sibi duxit illis vtj: vsq; dum dicenti consuetam Societatis charitatem esse illam, placidus acquieuit. Cùm somnum capere non posset, mente quiescebat in *Deo*: teneris è corde suspirijs, iaculatorijs precibus animum

mum occupabat. Quid suspiraret petenti: Vocatio.
Nunc, ait, sum in agendis Deo gratijs pro be-
neficio vocationis.

15 Rogatus, num sibi aliquid legi vellet,
respondit: *Caput de morte B. Aloysij*. Le- Lectio spi-
ritualis.
gente petitum illud caput Patre, cum illud
legeretur, quod B. Aloysius in longo illo suo
morbo nullum tamen vnquam impatientiae
signum dederit; ad Crucifixum vultu, et ora-
tione conuersa Ioannes; Domine, inquebat, si
in hoc deliqui, id quod quidem non scio, igno-
sce mihi! Lectum deinde; Aloysium audito Te Deum
Laudamus
dicendum.
mortis nuncio dixisse *Te Deum Laudamus*:
imitari Beatum etiam in hoc voluit, et reli-
quos vt *Te Deum Laudamus* vnà secum dice-
rent, precatus est: id quod factum.

16 Deficiente indice vitae pulsu; et va- Quid
agendum
in extremo
vitae ar-
ticulo.
letudinarij curatore, qui illum explorauerat
dicente; Iam imus, et fini propinquiores
simus; Crucifixum poposcit, illiq; Rosarium,
(quo nocturni monilis instar torquatus iace-
re consueuerat cum somnum caperet) cir-
cumdedit: tum Regularum librum petijt, et
Crucifixo, rosarioq; adiunxit. atq; hoc velu-
ti fasciculo pretiosè instructus, nobile illud Cruci-
fixus, Ro-
sarium,
Regulae.
acroama dixit: *Hac tria mihi charissima*:
cum his libenter moriar. Dixit; osculatus est;
et pectori, veluti thesaurum, imposuit: vt ibi
thesaurus esset, vbi erat cor sic mortem
expectans.

Sancti
mensuræ

17 Inter alias pretiosas occupationes, etiam Sanctorum, quos quot mensibus de more acceptos in libello ordine collocarat chartæ candidæ agglutinatos, schedas petiuit: & eas quas illæ schedæ continebant sententias prælegi sibi ex interuallis petijt.

Psalmi
graduales.

18 Deinde Graduales Psalmos audire voluit.

Spes per
merita
Beatiss.
Virginis.

19 Illucescente penultimo vitæ die P. Rector Ioannem reuisens, illud diuini officij illi reculit: *Puer meus, noli timere quia ego tecum sum, dicit Dominus. Si transferis per ignem, flamma non nocebit tibi, & odor ignis non erit in te. Liberabo te de manu pessimorum, & eruam te de manu fortium.* Hæc omnia se de Ioanne sperare dixit P. Rector. Sperare se eadem, respondit Ioannes; sed per merita Beatissimæ Virginis. quæ ille verba mente altiùs expendens, etiam ore sæpiùs repetebat.

20 Quando verò se cum paucis videbat, aut solum, explicabat delicias cordis ad Deum per dulces igniculos in verba, veluti ardentia iacula, pulcherrimè ignescentis: *Ne me, aiebat, deseras, Maria, ne me fallas, quæ me nunquam fellisti! filius enim tuus sum: tu scis quia iuravi.* Ita ij, qui adfuere.

21 Philander Medicus inde cum alijs digressus, negauit malum esse tantum, vt iuuenè ad illa extrema redigeret. sed cogimur dicere, aiebat, illud Hippocratis: *Iste moritur diuinitus.*

22 Ab amico quodam suo, Nicolao Rat-
kai, Nostrorum Cælitum reliquias pro mor-
bi mortisq; solatio sibi ad vltimum vsq; ago-
nem relinquere petijt: impetrauit. Monitus
inde à Rectore vt contra fidei, & vanæ gloriæ
tentationes vigil staret, contra vtrasq; sibi
prouisum esse respondit. Patrem demum
rogauit, vt etiam in extremis se diligenter
semper tegeret, si casu fortè quopiam non
fatis tectum aliquà corporis parte videret.
Vesperis sub æris campani ad Angelicam sa-
lutationem dari consuetum signum, eundem
Patrè, vt sibi eà nocte adesset, impensè roga-
uit, eò quòd præpararet animam suam ad ten-
tationem. Quia, inquit, *hac nocte agetur de sum-
mà totius rei.* Vnde iam ante preces ab ægro-
rum curatore expetiuerat: eò quòd esset à de-
mone tentandus. Et cuidam Patri dixerat: Pa-
ter, *hac nocte luctabor.* Alteri autem: *Erit mihi
hac nocte luctandum.* Cuidam respondit: *Cre-
do meam profectionem cras fore.* Valetudi-
nario verò quidpiam offerenti obediit; sed
adiexit: *Iam non est amplius tempus come-
dendi, sed orandi.*

23 Mansère illà nocte apud Ioannem
peruigiles tres Patres: quorum vni dixit Ioan-
nes; *benè factum iri, si ordo commendationis
animæ recitetur: fortè enim postea commo-
dum ad ista tempus non erit.* Factum quod
petebat. & in Litanijs voluit etiam Beatos
dome-

Reliquia
SS.

Contra
tentatio-
nes.

Preces
aliorum
expeten-
de.

Ordo cõ-
mendatio-
nis animæ
maturè di-
catur.

domesticos inuocari : S.P. Ignati ! S.P. Francisce Xaueri ! Beate Aloyfi ! B. Stanislæ ! B. Borgia ! adiunxit his Patrem Iosephum Anchietam , & fratrem Alphonsum Rodriguez ex pietate priuatâ .

Aue maris
stella,

24 A precibus ad quietem se se, vt experimentum caperet, num dormire posset, composuit. Sed instabat hora: *Vigilate!* Vbi aduertit somnum non venire; se se in aliud latus vertit, & altâ atq; hilari voce hymnum: *Aue maris Stella*, gratioso ac læto vocis ductu ac inflexione cantare cœpit. Ad verba illa: *Monstra te esse Matrem* se se repente erexit, corde toto in *Mariam* tener iste cygnus cantu supremo exiliens. Curator cum diceret; ne se fatigaret; respondit: oportet esse lætum. Iterumq; omnes rogauit, vt pro se *Deum* precarentur: timebat enim tentationem inimici.

25 Hic P. Philippus Alegambe incipiebat Ioanni excitandis animi affectibus apta tempore verba latinè suggerere: *Nunc*, aiebat, *oportet amare Christum, & Beatam Virginem. quam amasti in vita, & amabis in morte.* Ad quæ Ioannes: *Quam conatus sum amare in vita, & ipsa amabit me in morte.* Tum Pater: *Et alter alterum amabitis in æternum.* Subiunxit Ioannes: *Ita spero.* Dein ab eodem interrogatus: *Ioannes, si mille corda haberes, nonne Mariam mille cordibus amares?* respondit: *mille cordibus amarem.* Tales amici sunt ægris oport-

portuni qui talibus verbis ægrum excitent.

26 His pietatis meditentis, atq; suspirijs ad quartam vsq; noctis intentus, cum quiescere velle videretur, & se ad partem alteram conuerteret, repente se in lectuli medium conuertit; & sublatis in cælum oculis, cœpit turbato vultu, & labijs trementibus clamare, ac dicere latinè: *Hoc non faciam. Ut ego offendam te, Domine? Maria, ego nunquam offendam Filium tuum. Absit à me hoc! non faciam. Malo millies mori, decies millies, centies millies, millies millies. idq; repetitis vicibus ingeminabat; millies millies, millies millies. Accurrere Patres, & Ioannem brachia perturbatè hinc atq; inde iactantem reperere: cum ille, quasi finitâ iam pugna: Abi, inquit, sathana; non timeo te. Proiecti nostri circa lectum in genua, & in preces effusi, lustrali aquâ illum, lectum, circa omnia, & cubiculum aspersere. Ioannes verò Crucifixum cum Rosario & Regularum libello ac lipsanoteca manu tenens, aiebat: *Hæc sunt arma mea. Et singula singillatim contemplatus, laudauit singula. Mox Rosario in collum reposito, in Regularum libello vbi formulam votorum simplicium reperit, grandi sensu: Omnipotens, inquit, Sempiternæ Deus, ego Ioannes Berchmans, &c. & reliquam formulam, veluti vltimo Sacramento se Deo in holocaustum deuouens (illis tantum verbis præ-**

In tenta-
tione.

Orandum
pro eo qui
est in ago-
ne.

Vltimum
sui holo-
caustum.

termiffis, *ut vitam in ea perpetuò degam*, cum iam fe in metà vitæ videret) ita legit totam, prout bis quotannis coram augustiffimo Sacramento illa in fpiritus & votorum renouatione repeti folet. A renouatis vltimùm votis, Patrum nonnemo, quafi cantantis inftar Litanias dixit: cui Ioannes, vocem etiam in cantum flectens, respondit. Et Crucifixum in omnes partes verfans, prout in miffionibus per plateas vrbis facere confueuerat, ybi demum dici audijt: *Agnus Dei: Parce ei Domine, &c.* fubfiftere tantisper iuffit, & oculis in Crucifixum fuauiffimà intimæ demiffionis fignificatione conuerfis, magno & incitato fenfu facilè trities repetiuit: *Parce, Domine! Parce, Domine! Parce, Domine!* Vocatus cum alijs ad Ioannem Rector, voluit vt repeteret actus contritionis, fidei, fpei, charitatis. Aiebat ergò Ioannes: *Doleo, Domine! Credo, Domine! Spero, Domine! Amo Domine! Paratum cor meum, Deus! Paratum cor meum.*

27 Iterùm illum Sacramento pœnitentiæ expiauit Rector: & cum folo priuatim, alijs tantisper digreffis, collocutus, abijt; Patre, fpiritalibus rebus qui præeft, ingreffo. Quo tempore Ioannes loqui defijt. Tum ingreffo conclaue plures lectulo circumfufi pro felici Ioannis agone orabant. Et Ioannes fupinus, collectis non nihil furfum genibus, & mani-

manibus cum Crucifixo, Rosario, Regula-
rum libro, illuc ita inclinatis vt in conspectu
essent, nil nisi oculorum palpebras moue-
bat: & signum dabat placere sibi illas, quæ
ab ijs, qui circum orabant, suggerebantur,
& recitabantur preces. Quo in silentio, &
lustrali sæpè aquà conspergi, & se ad Cru-
cifixi osculum suauissimum adiuuari, addu-
ctà ad os vnà cum Crucifixo manu, gaudebat.

Aquà be-
nedictà
aspergen-
dus æger.

28 Videtur hic Iuuenis agoni tam longo
relictus, ad exemplar omnium, quæ circa
illum agonem ferè necessaria, vel vtilia sunt
exprimendum, quà ab illis qui adsunt, quà ab
ipso qui moritur. Petijt sibi Litanias omniū,
eius quo moriebatur mensis, Sanctorum reci-
tari: & repetebat cum sensu nomina singulo-
rum, adhibità etiam linguæ vi. Ad recitatas
B. V. Litanias etiam singula repetebat. Sed
ad illa verba: *Sancta Virgo Virginum, Mater*
Castitatis, Regina Virginum, sensu præcipuo,
eleuato capite, reuerentissimà inclinatione,
Beatissimam Dominam reueritus, aspexit
oculo pietatis pleno. Inter hos actus affixis
Crucifixo oculis, *Iesus, Maria*, verba vltima,
dixit; & ad vtrumq; abijt feriæ sextæ horà
duodecimà & dimidià ab hesterno solis oc-
casu, ætatis supra annum 22. mense quinto:
& impressam animi quasi imaginem, etiam
in amabili quàdam cadaueris venustate re-
liquit.

Litaniæ
Sanctorum
mensis
præsentis.

Castitas
B. V.

13. Aug.
fer. 6. 1621.
Romæ.